

Jernudvinding i Snorup og Hornelund

Vikingelunden og Hornelund

Jernudvindingen i Snorup og Hornelund var starten på rigdom i området.

I næsten 1900 år var Hornelund det naturlige midtpunkt i Horne Sogn takket være jernudvinding, store gårde med guld i jorden, Østergård med måske tilknytning til Gorm den Gamles hof, fremstilling af swot-potter og fremsynede bønder, der stod i spidsen for indførelse af andelsbevægelsen i sognet. Hornelund træder for alvor ind i historien i årene 100-700, da der var en stor jernudvinding i området. Den førte en masse rigdom til Hornelund, men rigdommene sluttede ikke med lukningen af smelteovnene. Godt 300 år senere blev der gravet guld og mønter ned i jorden - skatte, der blev gravet op i henholdsvis 1892 og 2014 og nu har en fremtrædende plads på Nationalmuseet. I årene 1600-1900 bliver Hornelund nævnt i forbindelse med fremstilling af swot-potter en storbondens etablering af en vandmølle og store fingeraftryk på andelsbevægelsens indtog i sognet med både mejeri, brugs, elektricitetsværk, vandværk og andelskasse.

På en strækning på blot 150 meter - fra Østergård til Vestergård med det gamle egetræ som samlingssted - lå i sidste halvdel af 1700-tallet fem gårde, og de rummede omkring 75 af sognets i alt 626 beboere. Antallet af borgere faldt i takt med udflytning af gårdene, men i 1930'erne voksede det med cirka 45 et par dage hver sommer. Det var drenge og lærere fra Landerupgård - et skolehjem nord for Kolding, der overnattede på Østergård undervejs til feriekolonien på Holmslands Klit.

De historiske begivenheder går hånd i hånd med en række sjove og spektakulære historier såsom en skillingsvise, der endte i retten, en tvist om egetræets placering, spændende forhandlinger om en vejs placering og en uheldig tur med et læs swot-potter.

Alt det og mere til er samlet på de følgende sider af Leif Sønderskov på baggrund af kildemateriale fra Jes Pallesen, Hans Østergård, Jes Østergård, Jørgen Østergård, Ester Nørrelykke (Mathiesen) og Varde Museum.

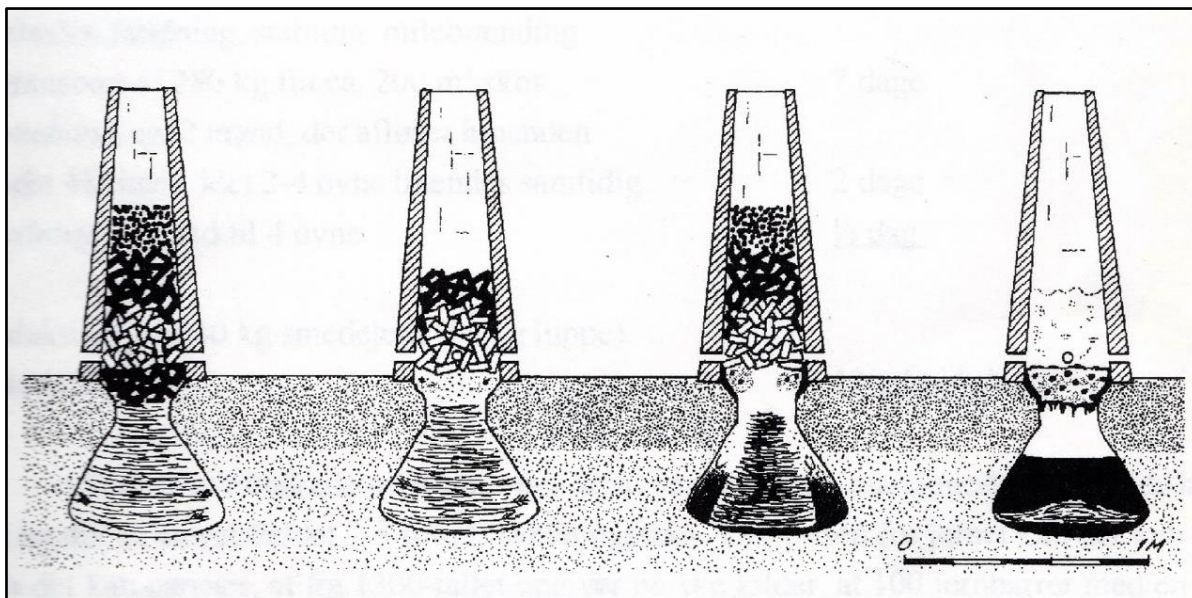
Jernudvinding i Snorup og Hornelund

Jernudvindingen er noget af det første, der er skrevet om Hornelund og er fra perioden år 100-700 e.Kr.

Jernudvindingen i Snorup og Hornelund har været ganske betydelig. Det er dog uvist, hvor omfattende den har været, da arkæologien ikke har kunnet forske i det, og da smelteovnene er udslettet gennem forvitring ved opdyrkning af jorden.

Det er dog med hjælp fra Olfert Voss fra Nationalmuseet og Jørgen Østergård været muligt at beskrive jernudvindingen i Snorup og Hornelund og at kortlægge tid og steder for denne industri.

Der er ingen tvivl om, at jernudvindingen var så betragtelig, at området fik så store rigdomme, at her boede rigmandsfolk. Jernalderen og vikingetiden førte så megen rigdom til Horne/Tistrup, at det har været et kraftcenter.

Dette er en rekonstruktion af slaggegrubens fyldning under jernudvindingsprocessen. Det 30 cm. tykke pløjelag er vist med tættere signatur, og det ses, at kun slaggeblokkene vil være bevaret i et dyrket område.